

CERCETĂRI ARHEOLOGICE PREVENTIVE PE TRASEUL AUTOSTRĂZII LUGOJ-DEVA, LOT 2. DESCOPERIRILE CULTURII COȚOFENI DE LA NEMEȘEȘTI, COMUNA MARGINA, JUDEȚUL TIMIȘ

Ioan Bejinariu*, *Horea Pop***

Keywords: south-west Romania (Banat), Late Eneolithic, Coțofeni culture, settlement, ceramics.
Cuvinte cheie: sud-vestul României (Banat), eneolitic final, cultura Coțofeni, așezare, ceramică.

The Preventive Archaeological Research of Lugoj-Deva Motorway Project, 2nd Section. The Coțofeni Culture Discoveries from Nemeșești, Margina Commune, Timiș County (Abstract)

This paper presents recent discoveries of the Coțofeni culture from the northeast Timiș county, from Nemeșești, Margina commune (Pl. I/1). The investigations were preventive and took place on the Lugoj – Deva Motorway project. A peripheral area of a Coțofeni settlement was investigated and 19 features (different pits and a dwelling) were discovered. The archaeological inventory consist mainly in very fragmented ceramics and flint cores or chips. Based on the ceramic inventory the Coțofeni features from Nemeșești can be assigned to the Coțofeni 3rd phase.

Introducere

Din punct de vedere arheologic, zona nord-estică a Banatului¹ este cunoscută printr-un număr restrâns de descoperiri din preistorie. La o analiză atentă se observă nu doar numărul redus al siturilor cunoscute, ci mai ales penuria datelor provenite din cercetări ample, fie ele derulate în cadrul unor proiecte sistematice, fie cu caracter preventiv. Cele câteva obiective arheologice² care au fost cercetate în trecut nu oferă decât o imagine secvențială asupra preistoriei unei zone de convergență cu sud-vestul Transilvaniei. În acest context, derularea în ultimii 5–6 ani a unor proiecte de arheologie preventivă³ care au premers amenajării unor tronsoane

de autostradă a reprezentat o oportunitate binevenită, menită să risipească o parte din neajunsurile cunoașterii și să completeze harta descoperirilor. Desfășurate în general pe suprafețe ample, aceste cercetări supuse rigorilor arheologiei preventive au furnizat date noi despre perioade particulare ale preistoriei Banatului nord-estic, iar o viitoare cumulare a informațiilor oferite va aduce un necesar salt atât cantitativ cât și calitativ al documentării de natură istorică. În contextul acestei sumare introduceri se înscrie și publicarea unor descoperiri recente provenite din această parte a Banatului. Este vorba despre rezultatele cercetărilor preventive derulate pe lotul 2 al Autostrăzii Lugoj – Deva, în zona localității Nemeșești din comuna Margina, județul Timiș (P1/1). Localitatea se află la extremitatea nord-estică a județului Timiș, la poalele Dealurilor Fragulea, la circa 12 km de Făget.

Prezentarea descoperirilor⁴

Situl arheologic de la Nemeșești a fost localizat cu ocazia diagnosticului de teren realizat la începutul anului 2014 între km. 50+050 – 50+150 ai lotului 2 al Autostrăzii Lugoj – Deva⁵. Este vorba

*,** Muzeul Județean de Istorie și Artă din Zalău, Romania. E-mail: bion_1867@yahoo.com; horeapopd@yahoo.com

¹ Ne referim în acest context la zona aflată pe cursul superior al râului Bega, de la izvoarele râului până la Lugoj. Este o zonă cu un relief ce se desfășoară în „amfiteatru” de la relieful de luncă a Begăi și afluenților ei, până la zona dealurilor Lipovei spre nord și nord-vest, respectiv etajul înalt al Munților Poiana Ruscă către est.

² Amintim în acest context cercetările întreprinse la Coșava (Mogoșanu / Stratan 1966, 341; Stratan 1970, 12–18), Bodo (Stratan 1974, 71–74), Peștera Românești (Mogoșanu / Stratan *op. cit.*, 335; Rogozea 1992, 98–100; Rogozea 1994, 155–166; Boroneanț 2000, 92) și Susani (Stratan / Vulpe 1977, 28 – 61).

³ Drașoveanu / Tincu 2014, 28–31.

⁴ Date preliminare despre descoperirile din acest sit au fost publicate în 2015: Pop *et alii* 2015, 165–167.

⁵ Colectivul de cercetare a fost compus din Horea Pop

despre o margine de terasă cu înclinare lentă spre est-sud-est. Acest tip de așezări, situate pe terasele neinundabile ale unor cursuri de apă sunt foarte frecvent întâlnite în arealul ocupat de comunitățile cu ceramică în stilul Coțofeni Suprafața excavată a însumat peste 3000 mp. Stratul de cultură arheologică are un aspect cenușiu, slab pigmentat și o grosime maximă de circa 0,30 m. Pe suprafața investigată au fost surprinse 19 complexe preistorice, toate atribuite pe baza inventarului ceramic culturii Coțofeni (Pl. 1/2). Situația sugerează că ne aflăm la periferia unei așezări aparținând purtătorilor acestei culturi. Așezarea se întindea, probabil spre nord, nord-vest, presupunere bazată și pe faptul că densitatea complexelor crește spre limita nordică a zonei investigate.

Gropile reprezintă cea mai mare parte a complexelor arheologice descoperite. Câteva pot fi considerate gropi de stâlp, probabil de la unele amenajări cu o planimetrie ce nu a putut fi precizată. Este vorba despre gropi cu un plan circular sau oval, cilindrice în profil (Cpx. 6, 14, 19). Inventarul acestora este modest, constând cel mai adesea din puține fragmente ceramice și așchii de silex. O altă categorie de gropi, bine reprezentată numeric se caracterizează printr-un plan și profil neregulat. Probabil cele mai multe au fost inițial gropi pentru scos lutul necesar amenajării sau întreținerii periodice a construcțiilor. Ulterior, multe dintre ele par să fi fost utilizate drept gropi menajere (Cpx. 1,4, 11, 15, etc.), iar inventarul lor este compus din bucăți de vase ceramice, chirpici, nuclee și așchii de silex. Spre exemplu, groapa numărul 15 (Pl. 5/3) avea o suprafață de peste 11 mp și se adâncea foarte puțin (0,15 m – 0,25 m) de la nivelul de conturare. În umplutura complexului au apărut fragmente de la un vas parțial întregibil. Apar și o serie de gropi cu un plan rotund sau oval, puțin adânci, dar mai mari comparativ cu cele de stâlp, cu diametrul cuprins între 1,00 m și 2,20 m. Alte trei dintre gropile cercetate (Cpx. 13, 16 și 18) au câteva elemente comune. Complexul nr. 13 avea o formă circulară în plan, cu diametrul de 0,74 m și se adâncea 0,36 m de la nivelul de conturare. Pereții erau puternic arși. Groapa nr. 16 avea o formă circulară la conturare și era ușor tronconică în profil. Pereții erau puternic arși, mai ales în partea superioară. Complexul nr. 18, tot de formă circulară, avea un diametru de 0,62 m și se adâncea 0,60 m de la nivelul la care a fost surprins. Ca și precedentele două și aceasta se individualizează

grație pereților arși la roșu, până la 6 cm în profunzime. Toate cele trei gropi aveau o stratigrafie similară, cu straturi de cenușă, cărbune și bucăți din pereții arși. Toate cele trei gropi se plasau la periferia așezării, iar două dintre ele (Cpx. 16 și 18) erau chiar izolate, la depărtare de ultimele complexe. Arderea puternică, profundă a pereților celor trei gropi a fost probabil elementul determinant pentru autorii cercetării⁶ să le includă în categoria „gropilor-cuptor pentru ars ceramica”. Probabil și poziționarea lor la periferia așezării, spre sursa de apă aflată mai jos de buza terasei a contribuit la această încadrare. Presupunerea se bazează însă mai mult pe elemente logice, dar indirecte. Dintre puținele cuptoare cunoscute în aria descoperirilor Coțofeni niciunul nu poate fi considerat în mod decisiv, cu argumente hotărâtoare, drept instalație pentru ars ceramica⁷.

Complexul nr. 8 s-a conturat la adâncimea de 0,45 m și se adâncea încă 0,30 m de la acest nivel. La conturare avea un plan oval cu dimensiunile de 4,0 × 2,70 m. În interior, pe latura sud-estică apare un fel de „laviță” cruțată în lut, iar pe latura estică apare o groapă de stâlp circulară. Umplutura avea un aspect negru, relativ afânat, cu cenușă, ceramică și chirpici. Inventarul complexului nr. 8 consta în ceramică și piese litice (așchii de silex, obsidian și cuarțit). După aspect pare să fie vorba despre resturile unei construcții (locuință?). La est de resturile construcției, în imediata sa vecinătate apare complexul nr. 12, o groapă de formă ovală, probabil o groapă de provizii aferentă acestei construcții (Pl. 4/3).

Inventarul arheologic

Analiza descoperirilor pornește invariabil cu ceramica, categoria cea mai numeroasă și din păcate singura pe baza căreia putem iniția demersul nostru de plasare a așezării în cadrul mai larg al evoluției descoperirilor de tip Coțofeni. Celelalte componente ale inventarului arheologic sunt mai puțin numeroase și lipsite de importanță în acest demers. Numeroasele nuclee și așchii de silex reprezintă doar indicii ale exploatării și prelucrării acestei resurse locale. Din păcate, ceramica descoperită este într-un grad de fragmentare major și ca atare puține forme pot fi identificate. Acest neajuns nu este singular. Slipul vaselor pe care este aplicat decorul a avut o aderență scăzută, iar caracteristicile solului în care au zăcut resturile ceramice au accentuat acest neajuns. Din complexul nr. 1

(responsabil științific), Diana Iegar, Kádas Zoltán, Ștefan V. Georgescu, Ioan Bejinariu, Dan A. Băcucț-Crișan.

⁶ Pop *et alii* 2015, 166 – 167.

⁷ Popa 2009, 368 – 369.

provin fragmente de la vase mari cu pereții décorați cu incizii dispuse vertical sau oblic, precum și un fragment ce provine de la o ceașcă sau cană cu toarta ușor supraînălțată (Pl. 11/2–5). Menționăm în cadrul inventarului ceramic al complexului nr. 4 fragmente ce provin de la vase pântecoase cu torți late (Pl. 8/6) pe zona diametrului maxim (tipul V – tipologia lui P. I Roman), dar și fragmente de la oale cu corpul probabil tronconic (Pl. 8/1,8). În privința decorului, cel mai adesea fragmentele descoperite în acest complex sunt decorate cu fascicule de incizii verticale sau oblice, alături de care mai apar impresiuni sub forma unor „boabe de grâu” dispuse în registre orizontale, succesive sub buza vasului (Pl. 8/3,5). Tot în registre similar dispuse apar grupuri de câte 3 – 4 incizii scurte, rarefiate (Pl. 8/8) dar și incizii scurte, apropiate, dispuse în plan orizontal sau oblic (Pl. 7/12, 10/10). Pe un singur fragment apare decorul realizat din impresiuni succesive, dispuse apropiat (Pl. 10/12). În complexul nr. 12 remarcăm un fragment de la un vas cu marginea lobată (Pl. 7/5), procedeu de modelare întâlnit mai rar în mediul Coțofeni fie în Banat⁸ sau în Transilvania⁹ însă fără a avea valențe cronologice. Din complexul nr. 19 remarcăm un fragment de la o ceașcă sau cană cu fundul rotunjit (Pl. 11/1) decorată cu fascicule de incizii superficiale dispuse vertical sau oblic.

Pe baza datelor prezentate mai sus putem plasa evoluția comunității Coțofeni de la Nemeșești pe coordonatele fazei III a culturii. Argumentul decisiv este reprezentat de prezența celor câteva fragmente ceramice pe care apare ornamentația realizată în tehnica împunsăturilor succesive. Din păcate lotul restrâns de materiale, starea de excesivă fragmentare a ceramicii, grefată și pe o conservare precară a suprafețelor decorate nu permit o analiză mai profundă și o datare mai „îngustă” în cadrul cronologic mai amplu acoperit de evoluția acestor comunități pe parcursul fazei a III – a. Cercetarea, așa cum arătam, a vizat o zonă periferică a așezării Coțofeni de la Nemeșești, însă pe viitor ea poate fi extinsă dincolo de zona autostrăzii, cu scopul de a obține date suplimentare despre această stațiune.

Descoperirile de la Bodo (com. Balinț, jud. Timiș) atestă prezența comunităților Coțofeni în această parte a Banatului începând cu prima etapă a evoluției acestei culturi. În acest caz ceramica Coțofeni provine din mantaua unui tumul cu mormânt de înhumăție cu ocru¹⁰. În

⁸ Roman 1976, pl. 75/3.

⁹ *Idem op. cit.*, pl. 82/22; Rotea 1987, 477, pl. II/3; Ciută / Gligor 1999, 55 – 80.

¹⁰ Stratan *op. cit.*, 71–74; Roman *op. cit.*, 38, pl. 63/4 – 17.

schimb descoperirile din peștera de Românești ilustrează o etapă care se înscrie pe coordonatele evoluției finale¹¹ a acestor comunități în nord-estul Banatului. Stațiunea arheologică menționată se află la circa 10 km de cea de la Nemeșești. Cercetările efectuate în decursul timpului în „Peștera cu Apă” din localitate au pus în evidență cinci niveluri succesive de locuire aparținând culturii Coțofeni¹². Ceramica dovedește pregnante influențe sudice, de factură Kostolac și Vuçedol, atât în privința unor forme, dar mai ales în privința decorului¹³. Remarcăm prezența pe unele recipiente a decorului realizat din grupuri de incizii verticale, scurte, care alternează cu spații cruțate, în maniera în care acesta apare și pe un fragment de la Nemeșești (Pl. 8/8). Descoperirile din peștera de la Românești sunt socotite de către P. I. Roman a fi reprezentative pentru varianta sa „nord-bănățeană” a fazei Coțofeni III, caracterizată prin amalgamarea elementelor sud-vestice cu altele de sorginte transilvăneană¹⁴. Din județul Arad, de la Săvârșin, localitate aflată la câțiva km nord-vest de Nemeșești, au fost publicate recent alte descoperiri Coțofeni târzii¹⁵. Și aici în cadrul ceramicii (forme, dar mai ales decor) sunt vizibile influențele de factură Kostolac și Vuçedol. Din zona imediat învecinată, sud-vestul județului Hunedoara, sunt cunoscute alte stațiuni Coțofeni a căror evoluție este plasată tot pe coordonatele etapei finale a culturii. Este vorba despre stațiunea de la Bretea Mureșană¹⁶ și de locuirea de la Nandru – *Peștera spurcată*¹⁷. Toate aceste descoperiri ilustrează faptul că în această zonă, nord-estul Banatului – sud-vestul Transilvaniei avem o mare densitate a stațiunilor care aparțin evoluției finale a culturii Coțofeni, dar în egală măsură sugerează și posibilele căi de propagare dinspre sud-sud-vest către Transilvania a elementelor Kostolac și Vuçedol, care vor contribui în mod hotărâtor la aspectul nou al ceramicii acestei faze și la restrângerea semnificativă a arealului ocupat de comunitățile Coțofeni¹⁸.

Din păcate descoperirile de la Nemeșești sunt

¹¹ Menționăm că pentru faza finală a evoluției culturii Coțofeni (Coțofeni III) utilizăm terminologia și conținutul acestei faze așa cum este definit, de dată relativ recentă, de către colegii C.I. Popa și N.C. Rișcuța: Popa 2009, 951–965; *Idem* 2012, 209; Rișcuța *et alii* 2012, 59–89.

¹² Rogoza 1994, 155.

¹³ Roman *op. cit.*, 202–205, Pl. 105/10; 107/3–4; 108/7, 10; Moga / Sirbu 2003, 45–65.

¹⁴ Roman *op. cit.*, 49.

¹⁵ Sava 2015, 183 – 184.

¹⁶ Rotea 1981, 19–34; Rotea *et alii* 2010, 36–44.

¹⁷ Roman *op. cit.*, 181, pl. 81/11, 17, 21, etc.

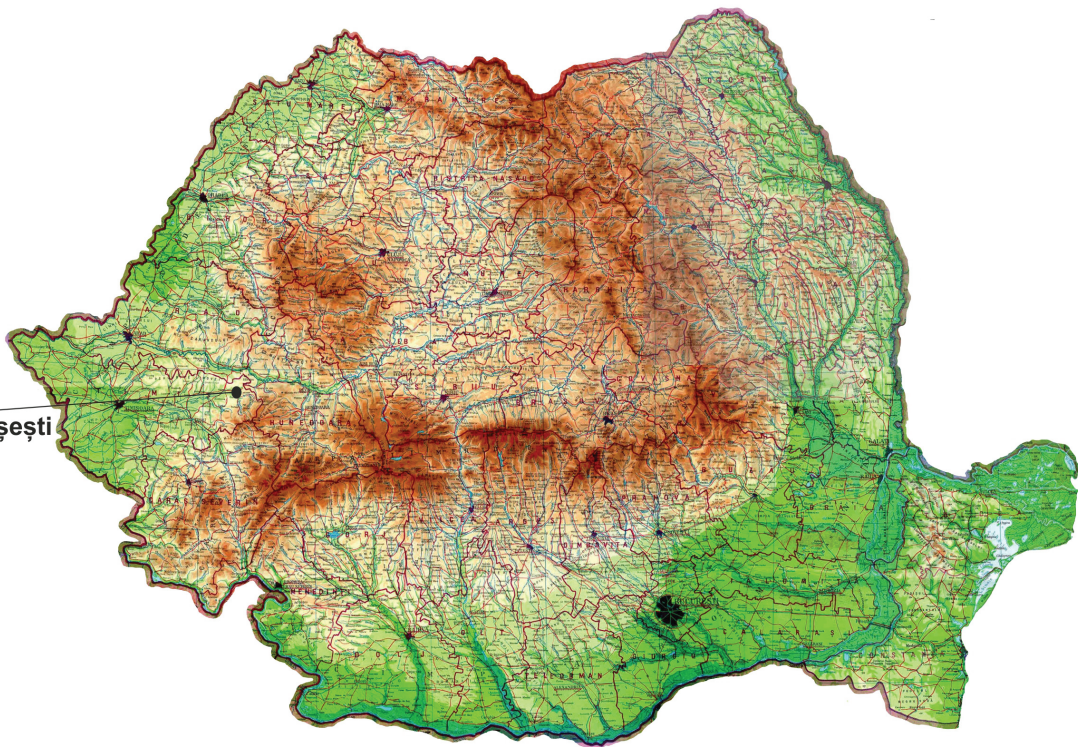
¹⁸ Rișcuța *et alii op. cit.* 70.

prea restrânse numeric și puțin semnificative pentru a aduce elemente noi în acest cadru al discuției. Publicarea lor își propune să semnaleze acest nou punct și, de ce nu, să constituie un impuls pentru viitoare cercetări mai extinse în această stațiune arheologică.

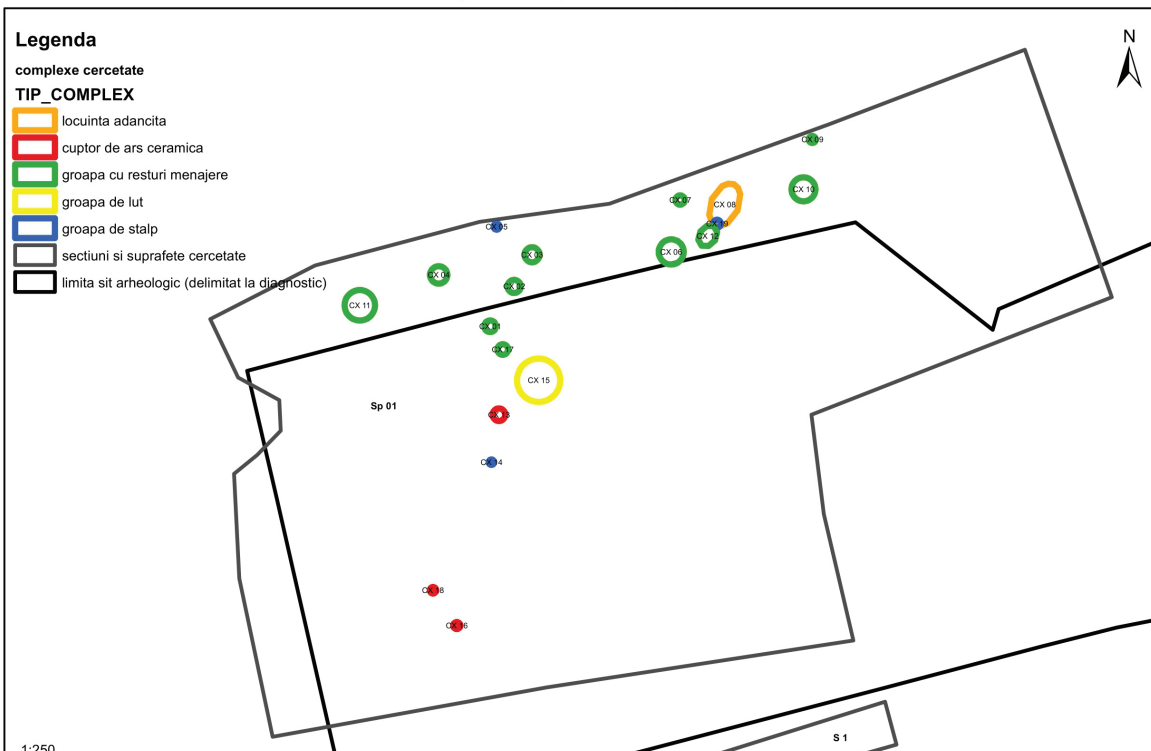
BIBLIOGRAFIE / REFERENCES

- Boroneanț 2000
V. Boroneanț, *Arheologia peșterilor și minelor din România*, cIMeC, București 2000.
- Ciută–Gligor 1999
M. Ciută, A. Gligor, O descoperire aparținând culturii Coțofeni de la Limba – În coastă (jud. Alba). *Apulum*, 36, 1999, 55 – 80.
- Drașoveanu–Tincu 2014
F. Drașoveanu, S. Tincu, Păru. Unravelling the Secrets of the Dead in Romania's largest Bronze Age Cemetery. *Current World Archaeology*, 64, 2014, 28 – 31.
- Moga–Șirbu 2003
M. Moga, M.-S. Șirbu, Ceramica Coțofeni de la Românești – Peștera cu Apă (com. Curtea, jud. Timiș). *AnB (S.N) X-XI*, 2002 – 2003 (2003), 45–65.
- Mogoșanu–Stratan 1966
F. Mogoșanu, I. Stratan, Noi descoperiri paleolitice în Banat. *SCIV*, 17,2, 1966, 335 – 344.
- Pop et alii 2015
H. Pop, D. Iegar, Z. Kadas, V. Șt. Georgescu, I. Bejnariu, D. Băcuet-Crișan, Autostrada Lugoj – Deva, Lot 2. Nemeșești – Sit 6, Km. 50+050 – 50+150. *CronCercArh din România*, Pitești 2015, 165–167.
- Popa 2009
C. I. Popa, *Cultura Coțofeni. Cu privire specială asupra Transilvaniei*. Teză de doctorat, coord. șt. prof.univ. dr. Iuliu Paul, Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, Alba Iulia 2009 (mss.).
- Popa 2012
C. I. Popa, *Contribuții la preistoria Văii Sebeșului (I). Locuiri Coțofeni din zona deluroasă*, Alba Iulia 2012.
- Rișcuța et alii 2015
N.C. Rișcuța, M. Cosac, R. Pavel, Cercetările arheologice din Peștera Prihodiște (com. Vața de Jos, jud. Hunedoara) și câteva considerații privind etapa finală a culturii Coțofeni. *Sargetia, S.N. III*, 2012, 59–88.
- Rogozia 1992
P. Rogozia, New archaeological finds in the cave from Românești, Timiș county. *SympThrac*, 2, 1992, 98–100.
- Rogozia 1994
P. Rogozia, New archaeological finds in the cave from Românești, Timiș county. H. Ciugudean, N. Boroffka (eds.) *The Early Hallstatt period (1200 – 700 B.C.) in south-eastern Europe. Proceedings of the International Symposium from Alba Iulia, 10–12 June, 1993*, Alba Iulia 1994, 155–166.
- Roman 1976
P. I. Roman, *Cultura Coțofeni*, București 1976.
- Rotea 1981
M. Rotea, Cercetări arheologice la Bretea-Mureșană (jud. Hunedoara). *Sargetia*, 15 1981, 19–34.
- Rotea 1987
M. Rotea, Locuirea Coțofeni de la Deva – „Strada Lenin”. *Sargetia*, 20, 1987, 475–479.
- Rotea et alii 2010
M. Rotea, M. Tecar, T. Tecar, Piese arheologice provenind din situl Coțofeni de la Bretea-Mureșană – Măgura Sărbilor (jud. Hunedoara). I. Glodariu, G. Gheorghiu (ed.) *Studii de Istorie și Arheologie. Omagiu cercetătorului Dr. Eugen Iaroslowski*, Cluj-Napoca, 2010, 36–44.
- Sava 2015
V. Sava, The Coțofeni settlement from Săvârșin „Cetățuia”, Arad county. *Acta TS*, XIV, 2015, 163 – 235.
- Stratan 1970
I. Stratan, Contribuții la cunoașterea paleoliticului în Banat. *Tibiscus*, 1, 1970, 7–18.
- Stratan 1974
I. Stratan, Un mormânt cu ocră de la Bodo (com. Balinț, jud. Timiș). *Tibiscus*, 3, 1974, 71–74.
- Stratan–Vulpe 1977
I. Stratan, Al. Vulpe, Der Hügel von Susani, *PZ*, 52, 1977, 28–60.

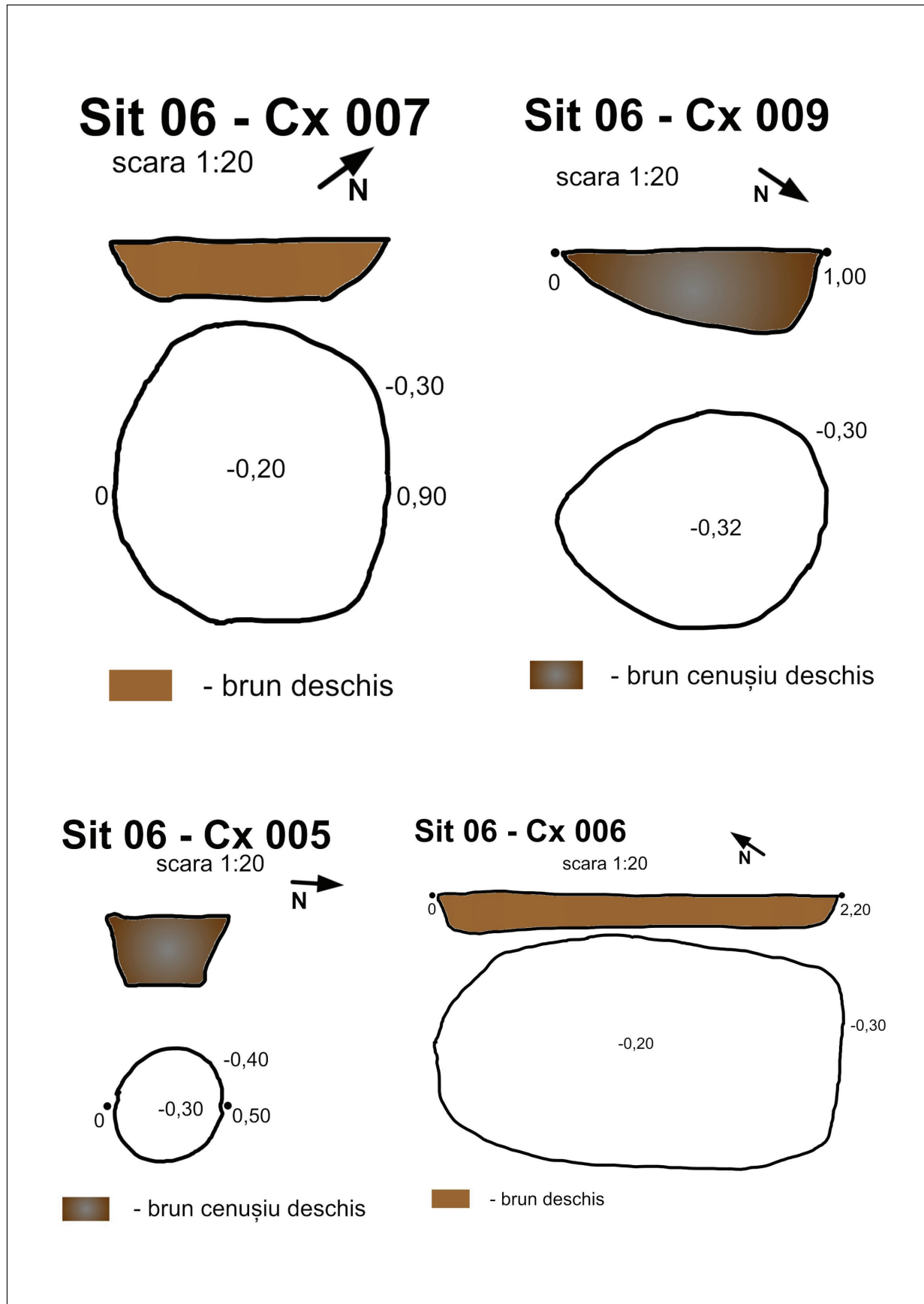
Nemeșești

Autostrada Lugoj - Deva, LOT 2. Sit arheologic 6 - km. 50+050 - 50+150.
Plan general. Tipuri de complexe

Planșa / Plate 1: 1. Localizarea satului Nemeșești pe harta României / Location of Nemeșești village on the Romania map; 2. Planul general al cercetării arheologice / The general plan of archaeological research.

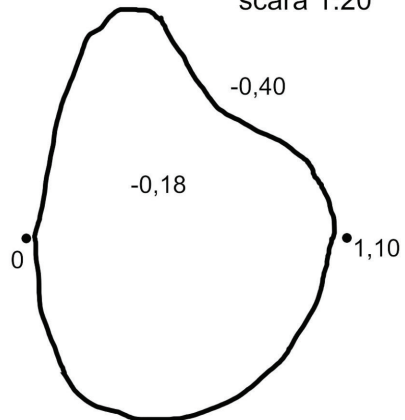

Planșa / Plate 2: Nemeșești 2014. Complexe arheologice Coțofeni – plan și profil / Nemeșești 2014. Coțofeni culture archaeological features – plan and section.

Sit 06 - Cx 001

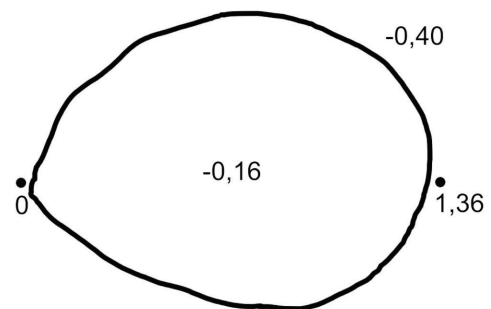
scara 1:20

- brun cenușiu deschis
- cenușiu gălbui
- ceramică

Sit 06 - Cx 002

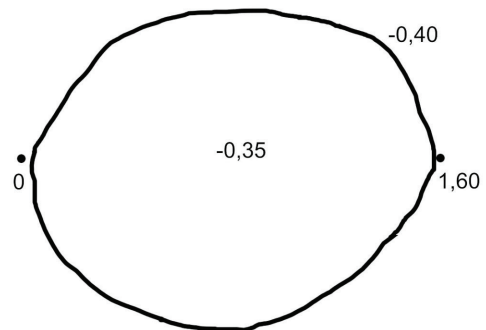
scara 1:20

- brun cenușiu deschis

Sit 06 - Cx 004

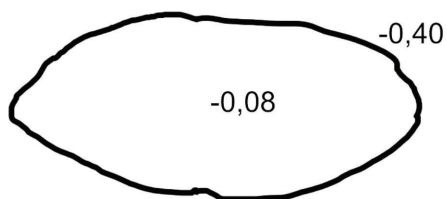
scara 1:20

- cenușiu negricios
- ceramică
- chirpici

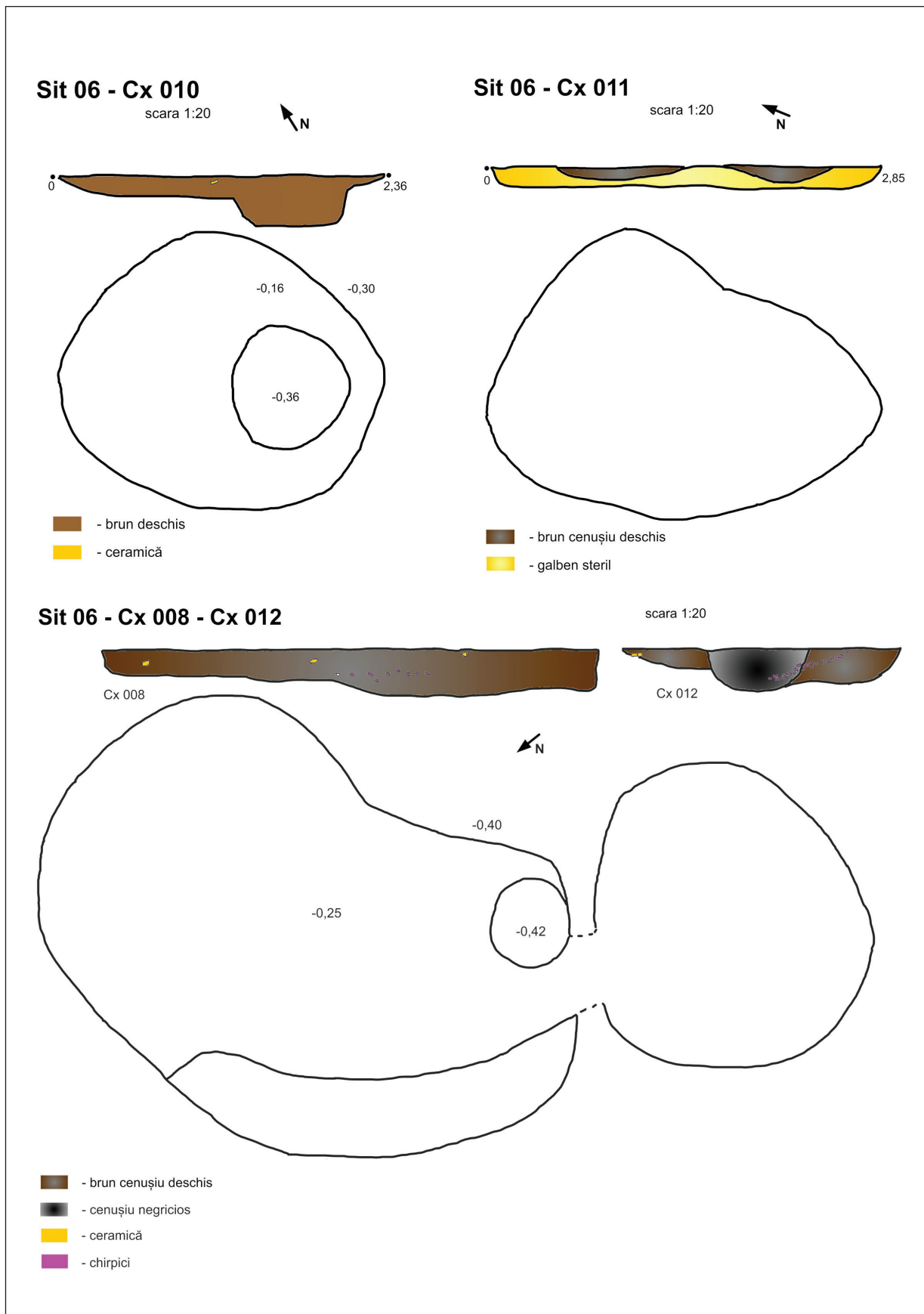
Sit 06 - Cx 003

scara 1:20

- brun cenușiu deschis

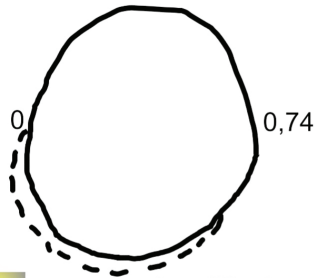
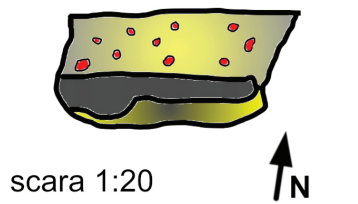
Planșa / Plate 3: Nemeșești 2014. Complexe arheologice Coțofeni – plan și profil / Nemeșești 2014. Coțofeni culture archaeological features – plan and section.

Plansa / Plate 4: Nemeșești 2014. Complexe arheologice Coțofeni – plan și profil / Nemeșești 2014. Coțofeni culture archaeological features – plan and section.

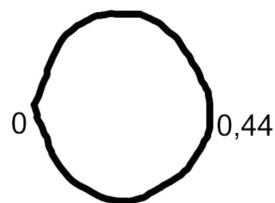
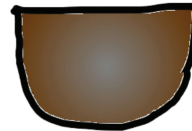
Sit 06 - Cx 013

- - cenușiu gălbui
- - cenușă
- - steril amestecat cu cenușă
- - arsură

Sit 06 - Cx 013

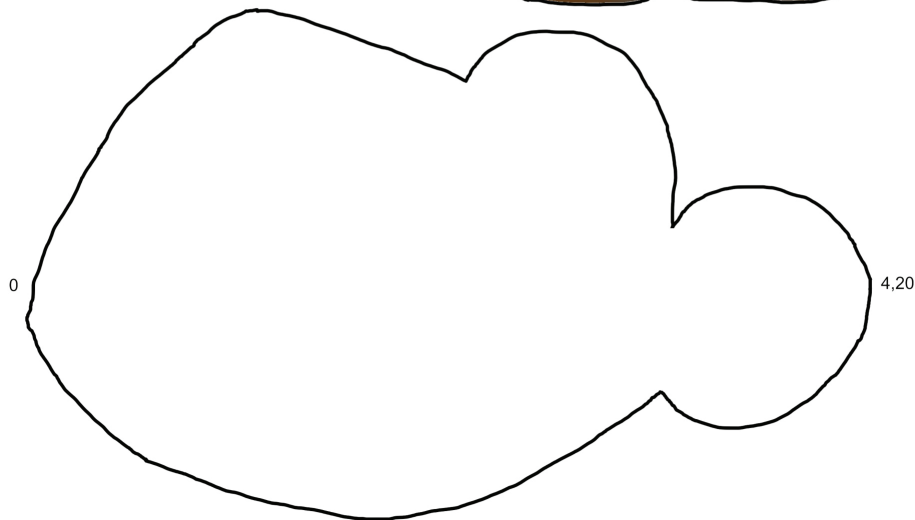
scara 1:20

- - brun cenușiu deschis

Sit 06 - Cx 015

scara 1:20

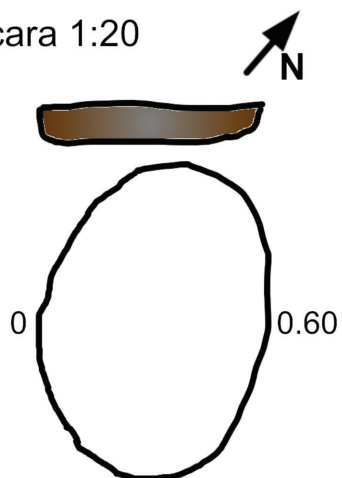

- - brun cenușiu deschis
- - cenușiu cu brun închis
- - cenușiu fără materiale
- - ceramică

Planșa / Plate 5: Nemeșești 2014. Complexe arheologice Coțofeni – plan și profil / Nemeșești 2014. Coțofeni culture archaeological features – plan and section.

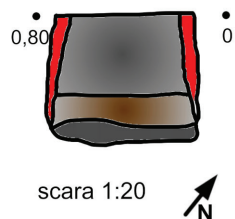
Sit 06 - Cx 017

scara 1:20

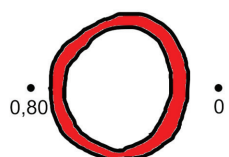

 - brun cenușiu deschis

Sit 06 - Cx 018

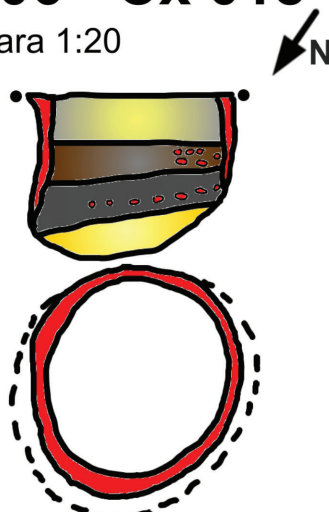
scara 1:20

- - cenușiu fără materiale
- - cenușiu cu brun închis
- - cenușă
- - arsura peretelui cuptorului

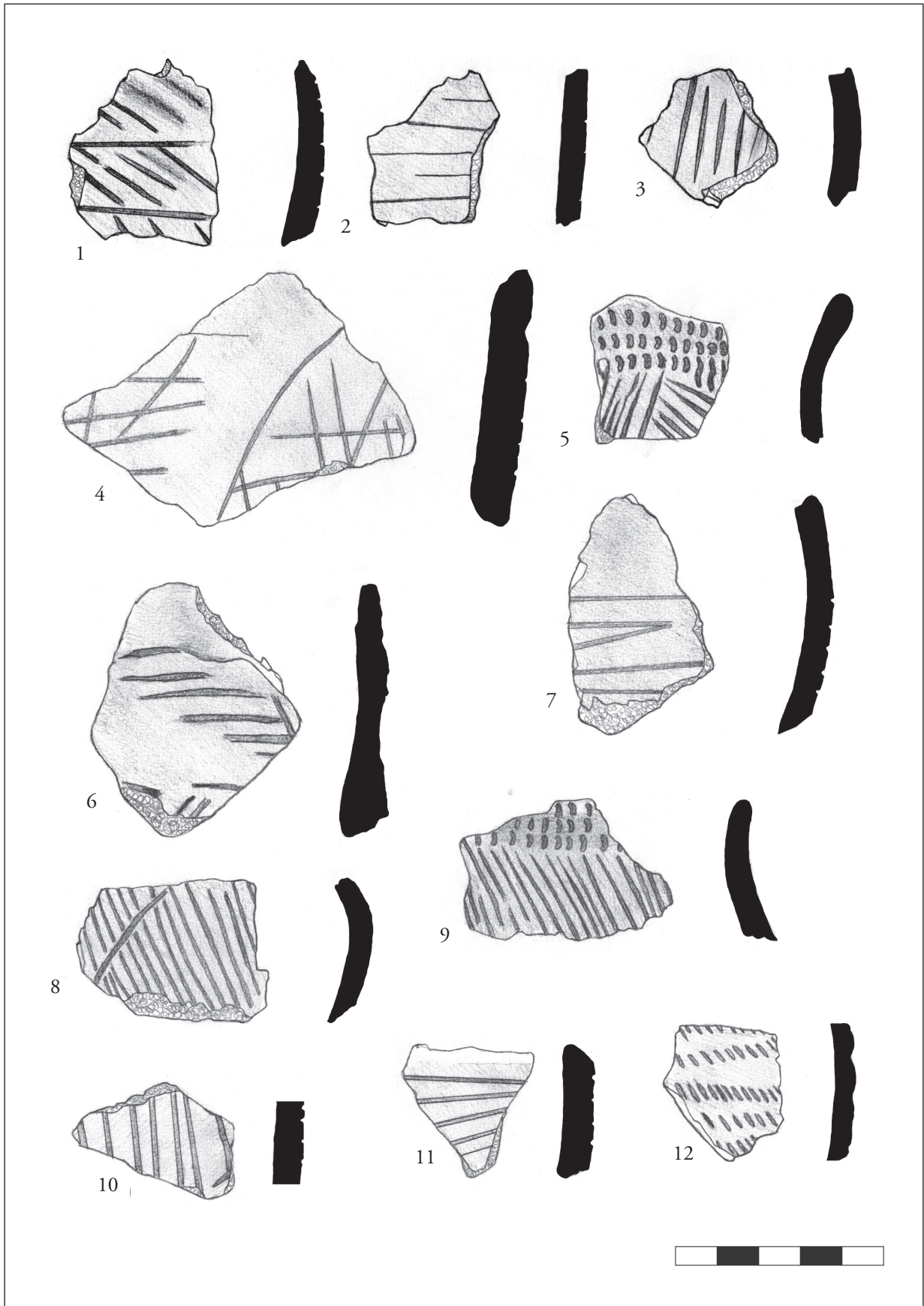
Sit 06 - Cx 018

scara 1:20

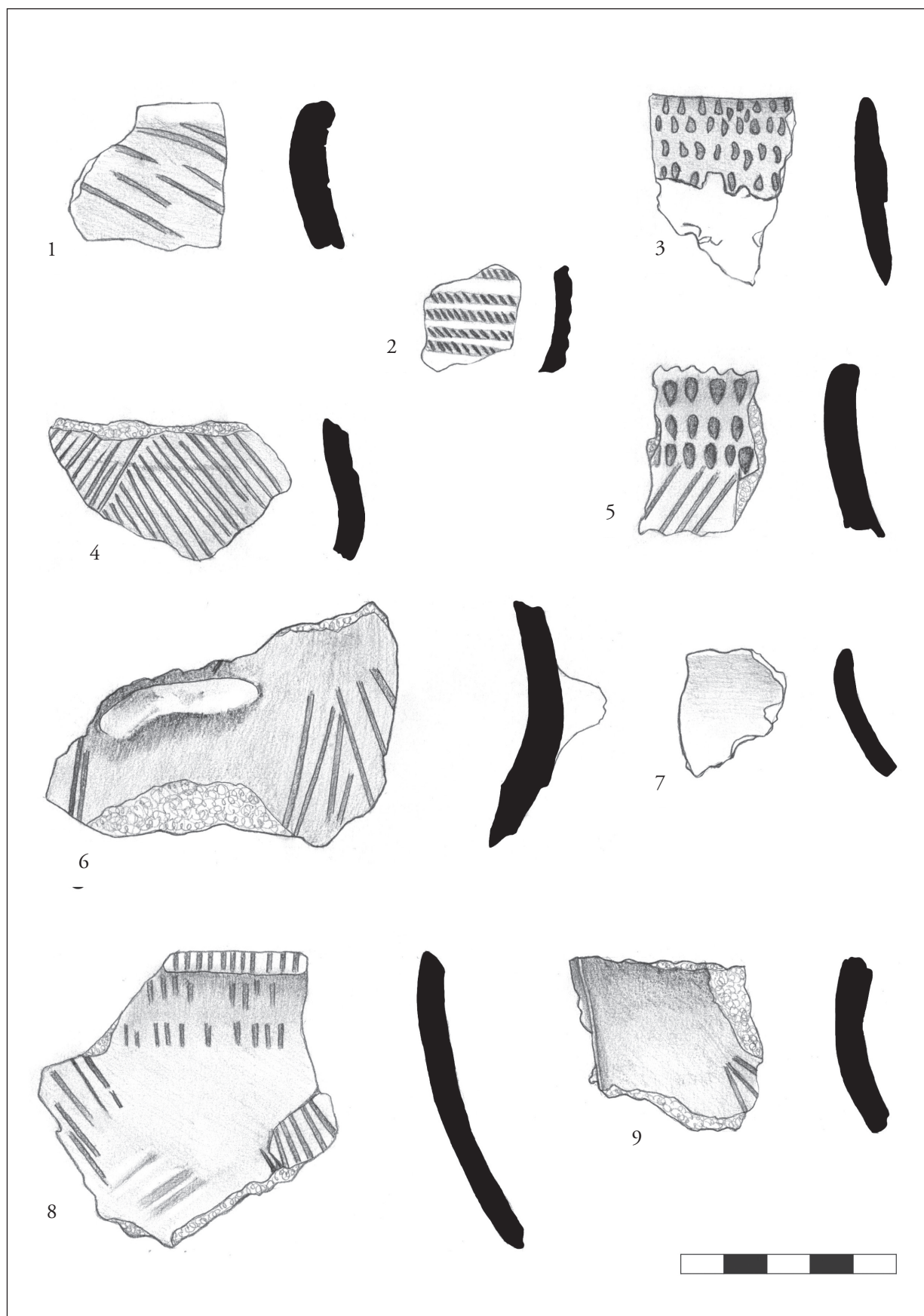

- - cenușiu gălbui
- - brun cenușiu deschis
- - cenușă
- - galben steril
- - arsură

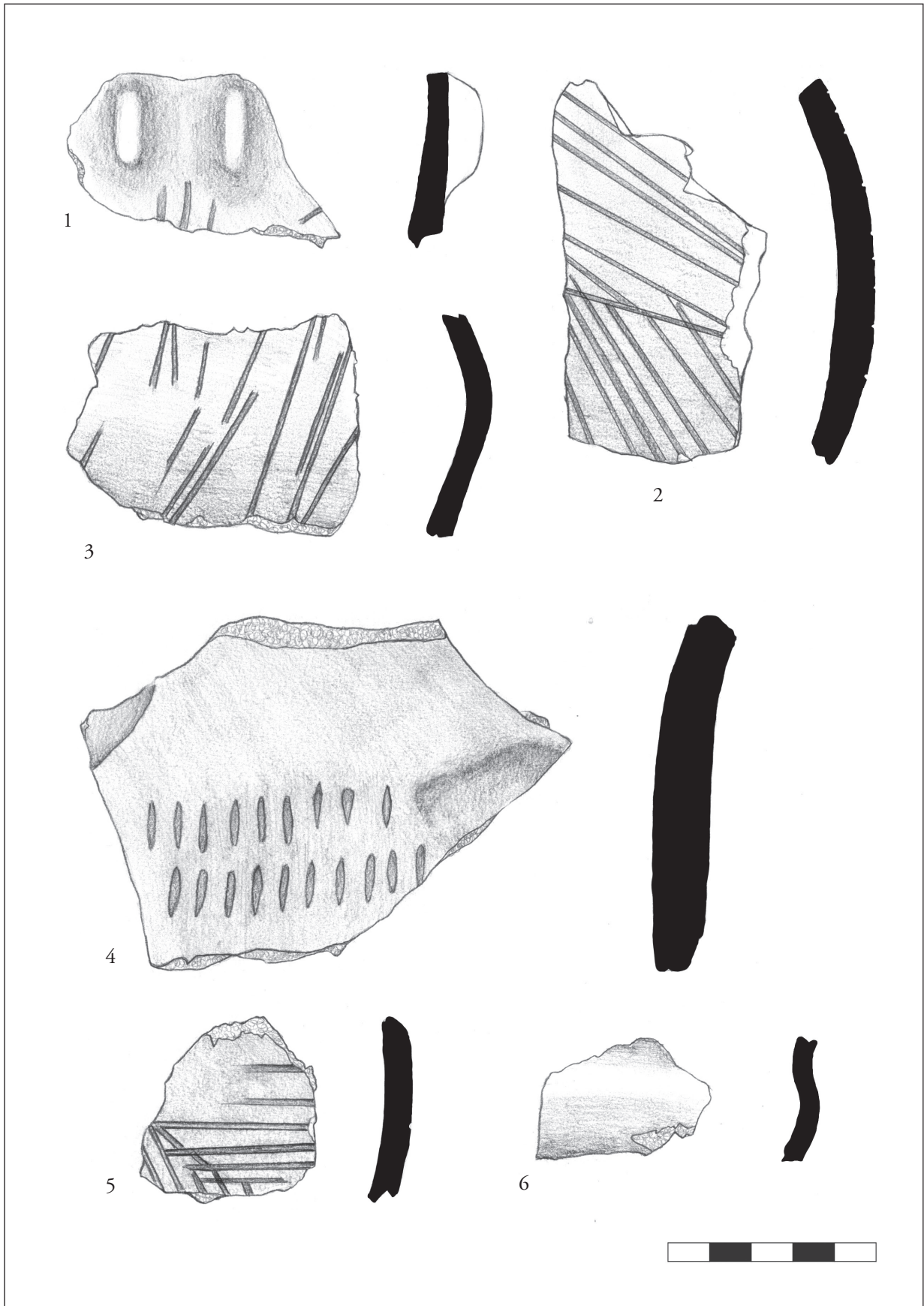
Planșa / Plate 6: Nemeșești 2014. Complexe arheologice Coțofeni – plan și profil / Nemeșești 2014. Coțofeni culture archaeological features – plan and section.

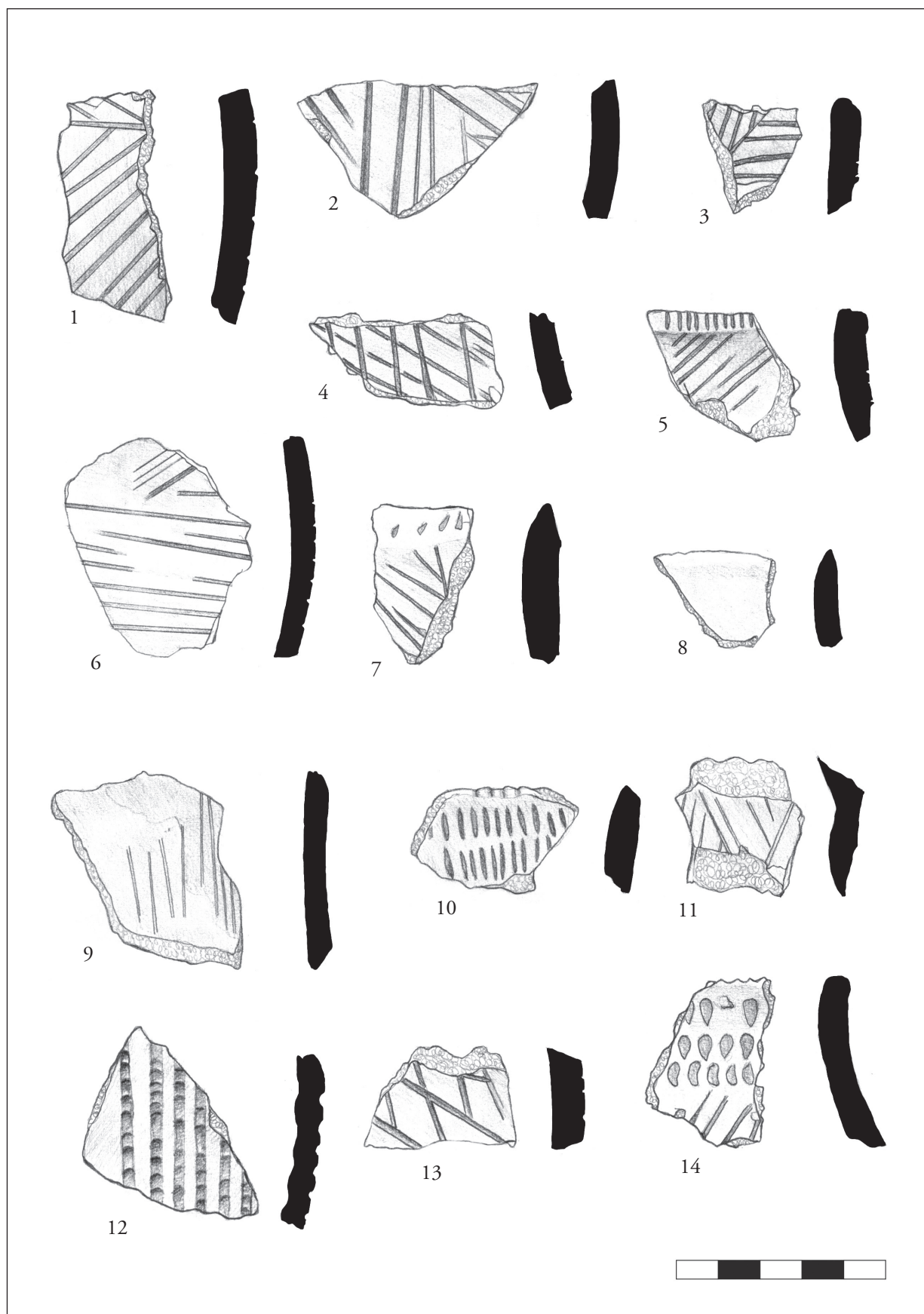
Planșa / Plate 7: Ceramică Coțofeni – 1–3 din Cpx. 11, 4–9 din Cpx. 12, 10–12 din Cpx. 4 / Coțofeni culture pottery – 1–3 from Cpx. 11, 4–9 from Cpx. 12, 10–12 from Cpx. 4.

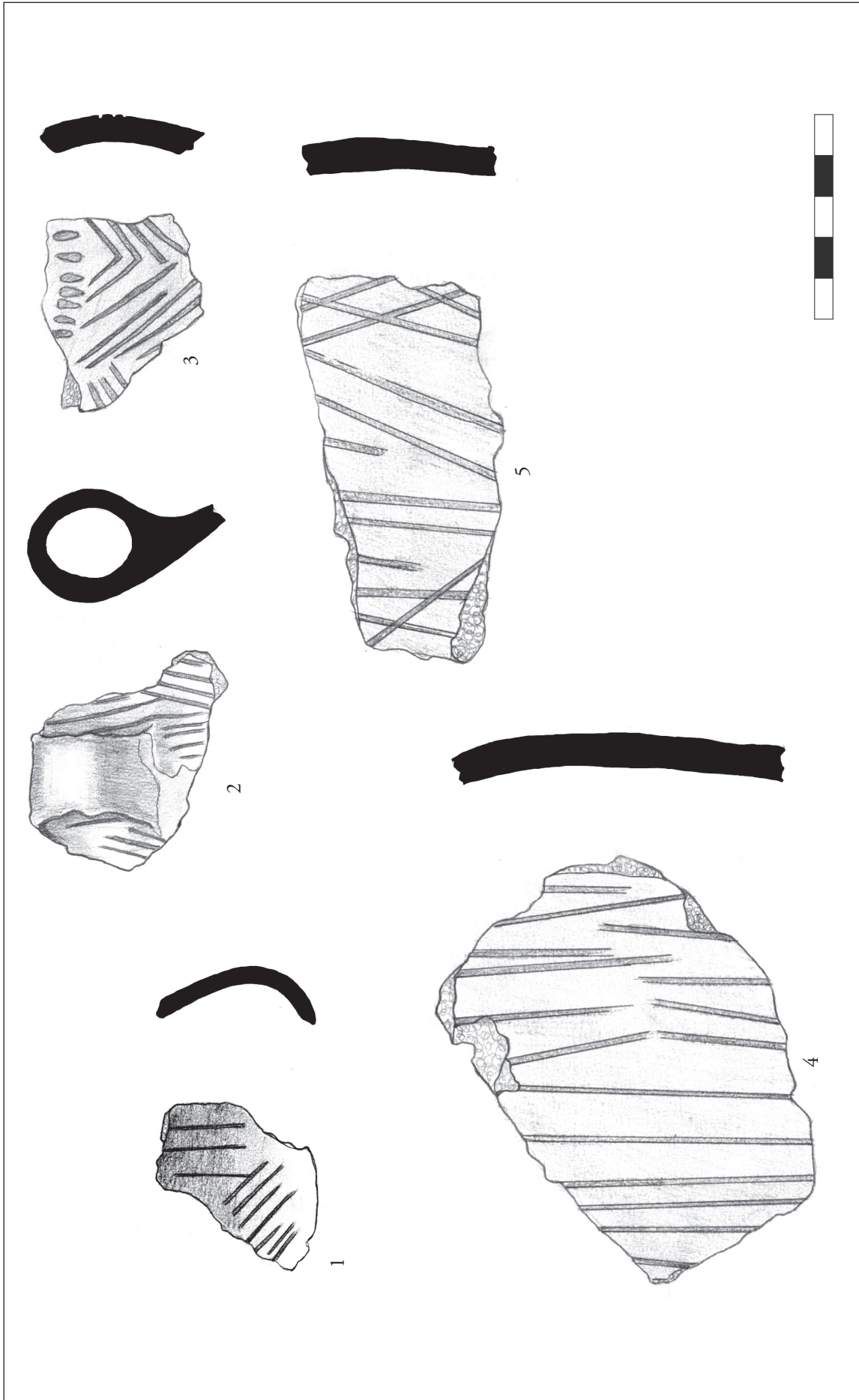
Plansa /Plate 8: Ceramică Coțofeni – 1–4 din Cpx. 12, 5–9 din Cpx. 4 / Coțofeni culture pottery – 1–4 from Cpx. 12, 5–9 from Cpx. 4.

Planșa / Plate 9: Ceramică Coțofeni – 1–3 din Cpx. 1, 4–6 din Cpx. 10 / Coțofeni culture pottery – 1–3 from Cpx. 1, 4–6 from Cpx. 10.

Planșa / Plate 10: Ceramică Coțofeni – 1–14 din Cpx. 4 / Coțofeni culture pottery – 1–14 from Cpx. 4.

Planşa / Plate 11: Ceramică Coşofeni – 1 din Cpx. 19, 2-5 din Cpx. 1 / Coşofeni culture pottery – 1 from Cpx. 19, 2-5 from Cpx. 1.

